

Några spridda botaniska iakttagelser från Västergötland.

Af AUG. RUDBERG.

I tidskriften Botaniska Notiser för 1893 uppmärksamgjord på *Alnus incanas* utbredning i Västergötland, beslöt jag, som fått mitt hem i detta träds uppgifne västgräns, att, såvidt trägna tjänsteåligganden det medgafve, leta efter "arret" norr och väster om denne gräns. Under mina vandringar fann jag föga af det specielt sökta, men gjorde en och annan iakttagelse, som jag härmed vill bekantgöra.

Björstätter. Jag företog mig först att för pålitlige allmogemän beskrifva *A. incanas* habitus och fråga, om de sett så beskaffade träd. Sådana hade de fleste sett och angåfvo äfven bestämda växeställen, men vid ankomsten dit fann jag antingen en slät- och ljusstammig *Alnus glutinosa* eller — *Rhamnus Frangula*. Till grund för sistnämnda misstag ligger väl samma naturuppfattning, som föranlät de gamle botanisterna att föra *Frangulan* till slaktet *Alnus*: *A. nigra*, *A. baccifera*. Ingen *A. incana* syntes dock någonstädes till, hvarför jag nu är öfvertygad, att uppgiften i Botaniska Notiser 1887 om dess förekomst i Björstätters byskogar var — fast skogen, där fyndet då gjordes, nu är delvis afröjd — förhastad, beroende på en genom vårdslös observation uppkommen förväxling med en ljus- och slätbarkig skuggform af *A. glutinosa*: Error vix excusandus. Några andra iakttagelser gjordes emellertid, som icke torde sakna allt intresse. Så funnos i skogsbrynen flere former af våra vanliga björkar. Den anmärkningsvärdaste bland dessa var en *verrucosa* med så ytterst små blad — de minsta blott ett par millimeter långa —, att en specialist på *betulaceernas* område om densamma i

bref yttrat: *Betula verrucosa foliis omnium betularum arborescentium minimis*. I trakten påträffades ej sällsynt forma albiflora af flere växter, såsom *Verbascum nigrum*, *Prunella vulgaris*, *Centaurea Cyanus*, *Thymus Serpyllum*, *Viscaria vulgaris*, *Lamium purpureum* m. fl. samt *Fragaria vesca* med hvita "bär". *Cerastium arvense*, som förut icke iakttagits här, fanns nu ymnigt på ett gårde. Inklämd mellan stora barrträd växte i Ledsgårdens skog en omkring 11 meter hög *Juniperus* med blott några små grenar nära toppen. Å Sjöbergs ägor vid Vänern förekomma storenar i hundratal, hvaribland många vackra exemplar af forma suecica Mill., liknande svarfvade kolonner. Om sådana praktexemplar torde ännu gälla Linnés påstående: "Den, som en gång gitter utröna denna enfaldiga Naturens konst, han kan lära våra Trädgårdsmästare, det de än icke weta, och pryda våra trädgårdar med inländska Cypresser" (Vgresa s. 23). På ett par ställen i trakten observerades bildningar, bra mycket påminnande om det, som i Botaniska Notiser 1892 s. 27 kallas "beaktansvärd form af tillpassning", nämligen granar eller grangrenar, krypande långa sträckor utefter marken än öfvertäckte af mossan och än uppdykande ur densamma. I Vänern förekommer *Potamogeton polygonifolia* samt numera *Elodea* ymnigt, den senare kanske ditkommit i år, nescio quo modo, ty här synes föreligga ett betydligt hopp i dess spridning.

Leksberg. På Leksbergs backe, som i det afseendet liknar Uppsala slottsbacke, att traktens sällsyntare växter — *Galium silvestre* m. fl. — dit tagit sin tillflykt, står en tall af högst ovanligt utseende. På detta träd kunna icke tillämpas Tegnér's ord: "smärt och lång som tallar i den svenska jorden," ty stammen delar sig en manshöjd öfver marken i en stor mängd grenar, som åter upplösa sig i ett virrvarr af smågrenar, bildande med den tätta barrbekläd-

naden ett för solstrålarne ogenomträngligt tak, hvilket rundtom räcker ned till marken. Tallens vidd är större än höjden, under gren- och barrtaket bildas ett tätligt rum, och det hela ser utvändigt ut som en grönskande kulle. Någon *A. incana* kunde ej heller här upptäckas.

Mariestad. Enligt uppgift skulle *A. incana* växa vid Johannesberg öster om staden, men uppgiften är säkerligen felaktig. I stadens utkant står en pil, som lär vara *fragilis* × *pentandra*.

Hassle. Vid kyrkan är liksom vid Leksberg ett växtcentrum. Här förekomma *Echinospermum*, *Salvia verticillata*, *Galium verum* β *albidum* m. fl. samt vid Vänern *Cardamine parviflora*. Hit har *A. incana* ännu ej hunnit, ehuru den som bekant växer i Hofva ej långt härifrån.

Torsögruppen. Norr och nordväst om nu skildrade trakter ligga i Vänern Tors-ö, Odens-ö m. fl. Här förekommer, dock ej så talrikt nu som förr, då skogssköfflingen ännu ej hunnit hit, s. k. malmtall — "Malm Furu" i Linders Flora Wiksb. — så härdad af Vänerns stormar, att det af sådan tall sågade virket "sjöng som en stängaffel," då det stöttes mot ett hårdt föremål. På ett par af öarne letade jag förgäfvets efter *A. incana*.

Lugnås. Sydost om Björsäter utbreda sig Lugnåsbergets kambriska aflagringar. Här finnes ännu en och annan "äng" med äkta ekflora: ek, hassel, lind, oxel m. fl. löfträd samt *Viburnum*, *Lonicera*, *Lathræa*, *Circæa alpina*, *Dentaria*, *Milium* m. fl. Denna floras område förminskas dock årligen, i det den dels spränges af granen och dels måste vika för plogen. I en sådan äng anträffades ett par buskförmiga ekar af underligt utseende. De närmast marken befintliga bladen voro nämligen normala så till storlek som färg, men de högre upp sittande aftogo så småningom i storlek mot toppen, där de minsta voro

blott omkring 15 millimeter långa, hvarjämte på lägre sittande blad förefunnos få och små hvite fläckar, men högre upp tilltogo fläckarne i antal och storlek, tills de så sammanflöto, att toppbladen voro nästan rent hvita. Detta kan väl, då närstående ekbuskar hade normala blad, hvarken betraktas såsom ett slags chlorosis, beroende af brist på järn i jorden, eller såsom etiolering genom öfverskuggning. Tilläggas må, att på båda de hvitbladiga ekarne funnos gallbildningar i mängd, dels på bladens undersida vanliga "ekäpplen" och dels i axillerna de kottelika bildningar, som förorsakas af stekeln *Cynips foecundatrix*. Vid Torpelund finnes ett s. k. bo-träd, en gammal och ovanligt stor lind, som med sina grenar öfvertäcker nästan hele gårdsplanen. Under vandringarne på Lugnåsberget träffades en och annan växt eller form, som icke kommit med i förteckningen öfver detta bergs fanerogamer och ormbunkar i Botaniska Notiser 1887, hvarför här göres ett litet tillägg: *Galium silvestre* var. *hirsuta*, *Veronica Chamædrys* forma *albiflora*. *Cornus sanguinea*, *Hedera*, *Geranium lucidum*, *Drosera longifolia* och *intermedia*, *Trifolium agrarium*, *Polygonum Persicaria*, *Potamogeton pusilla*, *Carex flava* β *lepidocarpa*. Den i Botaniska Notiser 1888 s. 233 för Lugnås uppgifna *Carex præcox* β *diastachya* har jag ej lyckats finna. Äfven här — vid Holmen — förekommer *Fragaria vesca* med hvita "bär". Vid s. k. fjällhålör — gamla öfvergifna kvarnstensbrott, hvare vatten samlat sig — växa ljusstammiga exemplar af *A. glutinosa*, som till habitus hafva stor likhet med *A. incana*, men denna senare — "ett riktigt skogsogräs," såsom en jägmästare kallade den — kunde ej upptäckas.

Vristulven. Söder om Lugåsberget ligger en tämligen stor sjö med detta besynerliga namn. Här skulle vara ett ypperligt växeställe för *A. incana*, men äfven här söktes den förgäfves. Jag har ej hun-

nit genomströfva den skogstrakt — Klyftamon — som sträcker sig från Lugnås till Billingen, men föga troligt är, att *A. incana* ännu hunnit fram till dess norre del närmast Vristulfven. Då denna al emellertid växer såväl vid Braxtorp norr om Billingen som ock väster om detta berg, går dess nuvarande nordgräns härstädes icke långt söder om Vristulfven, och då lokalen icke är otjänlig för dess spridning, synes dess ankomst till denne sjö blott vara en tidsfråga.

Flarken. Ej långt från Vristulfven ligger i kronoparken Kinneskogen en mindre sjö med detta namn. Vid Flarkens stränder äro barrträden ovanligt höga och löfträden ovanligt storbladiga. Här observerades en forma sublobata af *A. glutinosa* samt skuggformer af samma träd med ljus och slät stam, men ingen *A. incana*. På sumpig mark nära sjön växte en stor *Myrtillus uliginosa* med på undre sidan starkt nätådriga blad af ända till 25 millimeters längd: kanske någon af de i Botaniska Notiser 1892 omnämnda former.

Kinneskulle. På detta växtrika berg, kanske den i botaniskt afseende oftast besökte delen af vårt land, har man ej funnit *A. incana*. Vid Hellekis växer en vanlig lönn, hvars stam ett stycke ofvan marken delar sig i två större grenar, som genom en tvärgren anastomosera, så att trädet blir "val-bundet". Äfven vid torpställen långt från herregårdarne finnas stora exemplar af *Juglans regia* planterade.

Lundsbrunn. Här träffades i parken smärre träd af den eftersökta *A. incana*. Dessa voro dock planterade, kanske införda från Tyskland, där — enligt O. Eneroth — en enda trädskola på ett år afytttrade omkring 6 millioner unga träd af detta slag.

Sörbodalen. I den natursköne dal af detta namn, som sträcker sig från den något söder om Lundsbrunn belägna kvarnen fram till herresättet Mariedal, gjordes äntligen det länge efterlängtade fyndet icke blott af

äkta vild *A. incana* utan ock af hybriden *A. glutinosa* $\times$ *incana*. *A. incana* förekommer här i tusentals exemplar och af hvarje storlek från groende planter till höga träd, dels yngre ljusbarkiga och dels äldre, mörka af betäckande lafvar och mossor. Trädet trifves här förträffligt och synes undantränga *A. glutinosa*. Då den å, som genomflyter dalen, kommer från sjön Emten i Valle härad vid Billingen, där *A. incana* förekommer i mängd, så är väl tydligt, att denna al spridt sig utefter ån och här funnit en lämplig fristad. Att döma af många träds storlek och ålder har den icke kommit hit under just de senaste åren. Också var den för befolkningen så väl bekant, att äfven barn — vid förfrågan om detta träds namn — gäfvo det bestämda besked, att detta icke var *al* utan *arre*. Andre växter i Sörbodalen, såsom *Actæa*, *Astragalus*, *Stellaria nemorum* m. fl., måste väl ock betraktas som utvandrare från Valle härad. Då enligt tillförlitlig uppgift *A. incana* förekommer vid samma å äfven ett stycke väster om Mariedal, så är den redan nu härstädes icke långt från Vänern — Kinnevikens —, och då den har ån att följa, torde dess ankomst till denna sjöstrand icke fordra så särdeles lång tid.

Statice scanica Fr. v. *hallandica*, varietas nova.

Af L. M. NEUMAN.

Som bekant, har våra två *Statice*-arters hittills kända utbredning varit strängt begränsad, för *St. scanica* till stranden af Öresund, för *St. bahusiensis* till Bohuslän och Hallands Väderö, belägen på gränsen mellan Skåne och Halland. Därför var man i sin fulla rätt att antaga, att, om någon af dessa arter skulle blifva upptäckt i Halland, det borde vara *St. bahusiensis*, och när Doktor G. TILLMAN i Halmstad år 1895 frågade min mening om några *Statice*-exemplar, som insamlats samma år den 24 Juni i Onsala socken i Nordhalland, meddelade jag honom, att det ej gärna kunde vara fråga om någon annan än *St. bahusiensis*. Då på de förevisade exemplaren stänglarne ännu voro mycket låga, inflorescensen i sin linda och alla blommor utslagna, var det å ena sidan omöjligt att göra en säker bestämning, men å andra sidan fanns ju ingen särskild anledning att antaga, att här föreläge något ovanligt. Bladen voro visserligen olika bägge våra arter, men Linné har nu en gång för alla — träffande som alltid — af-rådt från att fästa stort afseende vid dem, då det gäller artbegränsningen inom detta släkte. Han har nämligen yttrat om *St. Limonium*: "Speciem hanc immense variare nulli non constat, præsertim vero foliis, a quorum figura nulla omnino in hac specie desumi potest certa nota" (Hort. Cliff. 115). Följande år i slutet af Juli månad, då mina vägar drogo till Kongsbacka-trakten, besökte jag den lätt funna lokalen i närheten af Gottskär. Den intressanta växten upptog här två fläckar af några kvadratmeters yta på en vanlig strandäng, gömd mellan skärgårds-klipporna. Det visade sig genast, att den ej tillhörde *St. bahusiensis*. Den öfverensstämde emellertid icke heller med *St. scanica* eller rättare med det minne,

jag hade af denna art, hvarför jag efter min återkomst till Skåne skaffade mig (genom Herr Sandberg i Malmö, som jag härmed ber att få tacka) lefvande exemplar af *St. scanica* från Hvellinge. Mellan dessa och de halländska var olikheten påtaglig, och otvifvelaktigt föreligger här en i systematiskt hänseende själfständig form. Jag har för den samma valt namnet *hallandica*, emedan man från gammalt är van att höra detta släktes nordiska former betecknade med geografiska namn och går nu att beskrifva den.

Stänglar 15—25 cm. höga, endast i toppen grenade, efter blomningen röda, begränsade af två konvexa eller af en konvex och två plana eller af två plana och en konvex yta (således *trubbkantiga*). Blad köttiga, ungefär *af samma längd som stänglarne*, (näende blomställningen), fjädernerviga med 5—6 glesa och tydliga sidonerver. Skifvan i allmänhet *endast dubbelt så lång* som bred (vanligen 60×30 mm; äfven följande mått hafva antecknats för fullt utvuxna blad: 90×41 , 85×40 , 85×30 , 95×42 , 75×45 , 90×46 mm.); hennes form växlar, så att de första (yttersta i rosetten) äro upptill begränsade af en båge och bredast något ofvan midten, de senare däremot spetsade och bredast på midten. Äfven här inträffar, liksom hos *St. bahusiensis* Fr. (se undertecknads "Studier I" i Bot. Not. 1883 pag. 50), att udden utgår under bladspetsen. Bladen ofta utan svarta punkter. *Bladskäftet* är i regeln *längre än skifvan*. Blomställningen är en *tät kvast*, sammansatt af klynnen d. v. s. i ax ställda knippen; *endast de yttre klynnena äro utböjda, men alla de öfriga snedt uppstående eller upprätta*; i hvarje klynne utgå knippena omväxlande till höger och vänster och äro gyttrade intill hvarandra, hvadan således hvarje klynne blifver bilateralt och tätblommigt (i ett 2 cm. långt klynne finnas 14 knippen); blomlösa inflorescensgrenar myc-

ket korta. *Bractéer* ¹⁾ riktade utåt från klynnets axel, alla *blombärande*, 3—4 mm. långa och ungefär lika breda, den yttre grön med i spetsen utlöpanne midtnerv, längs sidorna hinnaktig, den inre helt hinnaktig; det extraflorala förbladet grönt, rundtom hinnkantadt, upptill rundadt, ungefär dubbelt så långt som den yttre bractéen och nående något öfver det utvuxna fodrets midt; det intraflorala förbladet hinnaktigt och smalt; foder ungefär 7 mm. långt, *hårigt längs nedre halfvan af de två på dess inåtvända sida förlöpande nerverna*, för öfrigt glatt; nerverna upphöra att synas såsom lister ungefär lika långt nedom brämetets kant som foderflikarnes längd; brämet veckadt, i kanten ojämnt tandade, vid blomningen gredelint, sedan hvitnande; flikarne spetsiga, tydligt längre än sin bredd vid basen. Den utslagna kronans blad snedt utstående, med 1 mm. öfverskjutande foderspetsarne, i spetsen rundade eller urnupna, utböjda vid sin halfva längd, nedom utböjningen hvita och afsmalnande, ofvanom densamma gredelina och nedan om jämbreda, aflånga; längs midten af hvarje kronblad går en för ståndaren afsedd fära. Ståndarknapparne, som ej nå kronbladens spetsar, äro bruna och böja sig efter pollensläppningen ner i blomman; de utåtvända äro något längre än de inre. Fruktämne jämntjockt, finpunkteradt; stift 5, glatta, hvita; märkena utgör $\frac{1}{4}$ af stiftens längd och äro vid knapparnes öppnande i jämhöjd med de kortare ståndarne. Blomman har svag honingslukt.

Såsom af ofvanstående beskrifning synes, har den halländska *Statice* föga gemensamt med *St. bahusiensis* Fr. Det inskränker sig till de långa bladskäften, den

¹⁾ Hos *Statice* består ett knippe af två korta, motsatta, nästan jämhöga bractéer, af hvilka den utåtvända omfattar den inåtvändas bas; omedelbart inom den yttre bractéen och nedtill täckt af densamma sitter ett stort extrafloralt, hopviket förblad, som i sig gömmer blommorna. Dessa äro vanligen 2 och åtskiljas af ett mindre förblad (intrafloralt).

svaga nerveringen, de styfva, tjocka stänglarne, saknaden af sterila bractéer och dessas form (bredd och längd lika). I allt öfrigt står den nära *St. scanica* Fr, som dock genom följande icke oväsentliga karaktärer skiljer sig från den halländska varieteten. *St. scanica* — jag afser här den vid Hvellinge i Skåne växande formen — har en svagare och slankigare, i regeln trind stängel, dess bladskåft äro kortare än skifvan, denna oftast bredast ofvan midten samt 3 ggr så lång som bred (de vanligaste måtten äro: 70×23 , 70×15 , 75×16 , 60×22 , 60×15 , 50×12 , endast på ett enda blad har jag funnit talen 65×30). Vidare nå bladen nästan aldrig upp till blomställningen. Inflorescensens grenar utgå från långt skilda punkter längs axelns öfre del, ej såsom hos *v. hallandica* helt nära hvarandra och den nedre blomlösa delen af inflorescensens grenar är långsträckt; klynnena hafva ofta nedtill blomlösa bractéer; bractéerna äro oftast längre än sin bredd och vetta mera framåt mot klynnets spets än utåt, den yttre ofta uddspetsig; klynnena äro ej så hopade, samt i regeln alla båglik utböjda; knippebärande klynnen af 2 cm:s längd förekomma sällan, knippenas antal i de få, som iakttagits, omkring 10; i allmänhet äro klynnenas blomlösa del så lång, att den blombarande delen blir mindre än 2 cm; det extrafloral förbladet mer än dubbelt så långt som den yttre bractéen; fodrets nerver synas som ribbor ända till flikarnes bas; kronbladen öfverskjuta foderspetsarne omkring 3 mm. Ofvanstående karaktärer voro ju fullt tillräckliga för att uppställa den halländske *Stictis* som ny art eller underart. Detta har jag dock icke gjort, enär *St. scanica* i Danmark och N. Tyskland varierar mycket, så att mellanformer mellan densamma och *v. hallandica* förekomma. Sådana har jag antecknat från *Læsø* (J. P. Jacobsen 1870, Ber-

gesen 1888), *Siö* (Hempe 1869), *Thorseng* (Schiötz 1893) och *Warnemünde* (v. Seemen 1881).

Exemplar, som jag ej tvekar att hänföra till *v. hallandica*, har jag sett från Rödby (v. Sternberg) och Haansö vid Nakskov (Lange 1844), från Föhr (Schiötz 1858), Sylt (C. M. Poulsen) och Langevooge (J. F. W. Meyer). Till sist vill jag tacka Herrar Föreståndare för Botaniska museet i Köpenhamn och Bot. Institutionen i Lund för det de satt mig i tillfälle att låna jämförelsematerial ur där befintliga samlingar.

Om *Statice bahusiensis* Fr. β *danica* Drej.

At L. M. NEUMAN.

Under det förberedande arbetet till föregående uppsats blef jag i tillfälle att i Lunds Bot. Institutions herbarium se af Drejer tagna autentiska exemplar af denna varietet. De äro insamlade på den typiska lokalen och af Drejer sända till von Düben. Jag frapperades genast därpå, att åtskilligt i deras utseende påminde lika mycket om små individ af *St. scanica* som om *St. bahusiensis*. Om den förre erinra de täta, ofta bilaterala knippena, de någon gång båglik utböjda klynnena och de förlängda, spetsiga yttre bractéerna. Vid närmare undersökning af blommorna visade det sig, att fodret i regeln är mindre hårigt än hos *St. bahusiensis*, att någon gång de två nerverna äro *alldeles glatta* såsom hos *St. scanica* samt att pollenet var dåligt. På två individ gäfvo de undersökta ståndarne endast 20 % goda korn, på andra cirka 50 % och på några ännu bättre frömjöl, men hos intet fullgodt pollen. Fullt godt pollen har däremot ett exemplar i Zetterstedts herb., taget af Vahl på samma lokal, som de förra, år 1841, men detta är också större och mera likt typisk *St. bahusiensis*. Från senare tider har jag endast sett ett exemplar

("H. Mortensen ¹⁴/₉, 1879 Sjæll. Strandengen nedenfor Nordskoven, Jægerspriis"), men det är tydligen ingen hybrid, utan en med fullgodt pollen begåfvad f. *nana* af *St. bahusiensis* och identisk med dylika, af mig omnämnda (Bot. Not. 1883, Studier pag. 50 — 51) exemplar från Danmark och Hallands Väderö. Emellertid är det den olikheten mellan Mortensens exemplar och de lågväxta individen från Hallands Väderö, att de förra hafva fodret föga hårigt, medan det hos de senare har den för *St. bahusiensis* typiska håriheten. Exemplar från nedre Draaby och Hornshoved (¹⁹/₈, 83, Vald. Fraas) förhålla sig i detta hänseende såsom Mortensens, medan åter den af B. F. Cöster från Hindsholm, Langö utdelade formen har todret lika med Väderö-exemplaren.

Då häraf ju den slutsats kunde dragas, att *St. bahusiensis* β *danica* Fr. omfattar två skilda former, en i vissa afseenden lik *St. scanica*, men frambringande dåligt pollen, och en med godt pollen, i allt utom storleken lik *St. bahusiensis typica*, eller med andra ord en, som kunde tolkas såsom *St. bahusiensis* $\times$ *scanica* och en, hvilken vore att betrakta såsom en f. *nana* af *St. bahusiensis*, var det af största intresse att efterse, om exemplaren å Köpenhamns botaniska museum gälfve stöd åt en sådan tolkning.

Innan jag närmare redogör för resultaten af mina undersökningar af nämnda musei rikhaltiga *Statice*-samling, vill jag påpeka, att fullt typisk *Statice bahusiensis* — högvuxen med glesa unilaterala knippen och fodrets alla nerver håriga — finnes flerstädes¹⁾ i Danmark, exempelvis på Seeland och Fyen och att dess pollen alltid synes vara godt; att *St. scanica* förekommer på samma öar; att de som hybrider misstänkta individen blifvit insamlade vid Jæ-

¹⁾ I förbigående vill jag nämna, att vid ett exemplar, som H. Mortensen insamlat vid Nøjsomhed (?) på Falster 15. 8. 1861, häftar ett individ af *Scirpus parvulus*.

gerspriis på Seeland och vid Hofmansgave på Fyen; att om stamarterna ej nu växa tillsammans på dessa lokaler, intet hindrar, att så har skett i forna tider, och att således möjligheten af hybridisering, äfven om den nu är utesluten, dock icke alltid varit det.

Vi öfvergå nu till granskningen af de danska exemplaren. På ett ark, signeradt "Jægerspriis, legit S. Drejer" hafva de undersökta blommorna mer än hälften af pollenkornen förminskade; samma förhållande råder med några individ från samma lokal, signerade "Fl. Danica II 425 $\frac{6}{9}$, 68 Benzon", och ett, å hvilket antagligen Drejer själf skrifvit "legi ad Jægerspriis"; på ett fjärde ark från samma lokal fanns ett stånd med *fullgodt pollen*. Äro exemplaren från denna lokal således något olika med afseende på frömjölets godhet, så äro de dock lika däri, att fodrets 2 ribbor äro glatta eller nästan glatta, och att knippena äro täta, sub-bilaterala. Från Hofmansgave finnas 2 ex. af $\frac{18}{7}$, 1852; bägge hafva de fodrets tre ribbor starkt, de 2 svagt håriga, men det ena är af St. bahusiensis vanliga storlek och har godt pollen, det andra är lågt, småbladigt och har dåligt pollen. Bägge dessa äro måhända af hybridogen natur, men det förre har redan återgått till typen, endast i fodrets svaga behåring bärande en erinran af sitt ursprung, det andra har ej nått så långt på återvägen. Samma förhållande som med det sista exemplaret, har jag iakttagit å ett ark från Holbæk (lågvoxen, godt pollen, 2 ribbor nakna), och från Hjortholm finnes ett liknande exemplar med alla 5 ribborna svagt håriga; bägge tolkar jag på samma sätt som det första exemplaret från Hofmansgave.

Något bevis för mitt antagandes riktighet har jag således icke funnit — och skall det någonsin finnas, får det väl sökas på strandängarne vid Hofmansgave och Jægerspriis, icke på torra exemplar — men väl ett stöd för min åsikt, att St. rariflora Fr.

v. danica Fr. ej är homogen, utan omfattar två former, bägge småvuxna: den ena *f. nana*, (som af mig Bot. Not. 1883 l. c. hänfördes till v. danica) liksom typen utmärkt genom jämhårigt foder, unilaterala, glesa knippen och godt pollen; den andra, *v. danica* utmärkt genom 1 eller 2 glatta eller svagare håriga ribbor i fodret, subbilateral, täta knippen och ofta försämradt pollen.

Algologiska Notiser.

Af O. BORGE.

3—4.

3.

Zur Kenntniss der Verbreitungsweise der Algen.

Als ich mich im Sommer 1895 während einiger Wochen in dem kleinen Kurort Ryd, an der südlichsten Bucht des Sees Åsnen (Provinz Småland) aufhielt, wurde meine Aufmerksamkeit auf ein eigenthümliches Vorkommen der *Prasiola furfuracea* (Mert.) Menegh. gelenkt.

Die erwähnte Bucht, Hönshyltefjord, ist ca 5 km. lang und 1 km. breit. Besonders in der Nähe des Ufers, aber auch hie und da weiter draussen im See ragen grosse erratiche Blöcke über die Wasserfläche empor. Auf einigen dieser Blöcke fand ich *P. furfuracea* wachsend; auf einem derselben bedeckte sie eine Fläche von ungef. $\frac{1}{2}$ □-meter, auf allen den übrigen aber bildete sie Schichten von bedeutend geringerer Ausdehnung. Von wenigstens 70 untersuchten Blöcken wurde die *Prasiola* nur auf ca 12 angetroffen. Das Eigenthümliche des Vorkommens derselben war, dass sie nur auf solchen Blöcken angetroffen wurde, welche als "Aussichtsplätze" von Möwen und Meerschwalben benutzt wurden, und bei nä-

herer Untersuchung fand ich, dass alle solche Blöcke auch die Prasiola trugen. Die Annahme kommt mir deshalb nicht übereilt vor, dass *P. furfuracea* durch Vögel nach dem Äsnen verbreitet worden ist. — Während *P. furfuracea* aus einer Menge von Orten längs den Küsten des westlichen und nordwestlichen Europas angegeben ist, so ist sie nur aus einigen wenigen Orten weiter hinein im Lande bekannt.

Ich schliesse mich völlig an die Ansicht Wille's ("Om Færøernes Ferskvandsalger" in Bot. Not. 1897, pag. 17 u. 18) an, dass die Verbreitung der Algen durch Vögel hauptsächlich dadurch stattfindet, dass sie auswendig an den Vögeln hängen bleiben. Es lässt sich ja leicht denken, dass kleine Theilchen der Prasiola an den Füßen der Vögel hängen bleiben und solcherweise verbreitet werden. — Brieflich hat mir Herr Konservator Foslie freundlichst mitgetheilt, dass auch er Prasiola-Arten unter solchen Verhältnissen beobachtet hat, dass wahrscheinlich ist, dass ihre Verbreitung durch Vögel stattgefunden.

4.

Süßwasser-Plankton aus der Insel Mull.

Von Herrn Prof. P. T. Cleve erhielt ich neulich zum Bestimmen eine kleine Probe von Süßwasserplankton aus Mull (Schottland). Sie wurde im Juli 1896 von John Murray eingesammelt, und enthielt folgende Arten.

*Chlorophyceæ.**Botryococcus Braunii* Kütz.

Cosmarium subaversum n. sp. *C. parvum*, modice constrictum, sinu apertissimo; semicellulis obsemicircularibus, angulis superioribus late rotundatis, apice fere truncatis; a latere visis fere circularibus; e vertice visis late ellipticis. Membrana glabra. Long.

cell. 24,5—26 μ , lat. 18—19,5 μ ; lat. isthm. 9 μ .
— Tab. nostr. fig. 1.

Unterscheidet sich von *C. aversum* West Fr. alg. Madagasc. p. 70, t. 8, f. 6—7 durch grössere Breite und schmaleren Isthmus sowie durch die Form der Zelle "e vertice".

? *C. Phaseolus* Bréb. β *achondrum* Boldt. Forma minor, membrana glabra; a latere visis semicellulis orbicularibus. Long. cell. 19—20 μ , lat. 19—20 μ ; lat. isthm. 6,5 μ . — Tab. nostr. fig. 2.

C. subtumidum Nordst. Forma modice constricta sinu extrorsum dilatato; apice truncato sæpe plus minus elevato; a latere visa medio utrinque leviter emarginato.

Long. cell. 19,5—21—22 μ .
Lat. „ 19,5—18—21 „
„ isthm. 10,5—12—10—10,5 μ . Tab. nostr. fig. 3.

Der Scheitel der Halbzelle wird oft so ausgezogen, z. B. bei der unteren Halbzelle der Fig. a'', dass sie dem *C. Hammeri* Reinsch sehr ähnlich wird. Bei *C. subtumidum* Nordst. forma Wittr. et Nordst. exs. N:o 832 kann man bei einigen Individuen auch eine schwache Erhebung des Scheitels der Halbzelle wahrnehmen.

Arthrodesmus Incus (Bréb.) Hass. var. *subtriangularis* n. v. Var. *incisura mediana amplissima*; semicellulis subtriangularibus basi paullulum inflatis superne dilatatis, dorso subproductis apice recto vel leniter retuso; angulis spinis longis rectis parallelis vel paullulum divergentibus munitis. Long. cell. sine spin. 28—29 μ , lat. s. sp. 21—22 μ ; lat. isthm. 6,5—8 μ ; lat. cell. cum spin. 65—71,5 μ . — Tab. nostr. fig. 4.

Die Form steht wohl *A. Incus* v. *triangularis* Lagerh. am nächsten. Besonders was die Seiten der

Zellhälften betrifft, ist sie auch dem *A. indicus* Turn. sehr ähnlich.

A. longicornis Roy et Biss.

Long. cell. cum spin.	45,5—49,5—52	μ .
„ „ sine „	22—23,5—25	„
Lat. „ cum „	62,5—65—78	„
„ „ sine „	21—21—23,5	„
„ isthm.	6,5—6,5—6,5	„ — Tab.

nostr. fig. 5.

Oft kamen Individuen vor, welche von der typischen Form ein wenig verschieden waren durch mehr divergierende Fortsätze und dadurch, dass die Seiten der Halbzellen ein wenig bauchig angeschwollen waren.

— — *Forma isthmo longiore.* Long. cell. cum spin. 45,5 μ , sine sp. 24,7 μ ; lat. cell. cum spin. 77 μ , s. sp. 18 μ ; lat. isthm. 5 μ , — Tab. nostr. fig. 6.

Staurastrum cuspidatum Bréb. *Forma spinis longis parallelis vel divergentibus.*

Long. cell. cum spin.	32,5—40—52	μ .
„ „ sine „	26—27—31	„
Lat. „ cum „	71,5—52—48	„
„ „ sine „	25—26—25	„
„ isthm.	6,5—6,5—6,5	„

? *S. megacanthum* Lund. *Forma dimidio minor, dorso truncato vel levissime retuso, spinis longissimis divergentibus.* Long. cell. sine spin. 26 μ , cum sp. 40—47 μ ; lat. cell. s. sp. 28—29 μ , c. sp. 63,5—65 μ ; lat. isthm. 6—7 μ . — Tab. nostr. fig. 7.

S. lunatum Ralfs. *Forma ad formam Berges.* *Ferskvandsalg.* Østgrønl. p. 29, t. 2, f. 27. Long. cell. 27—30 μ ; lat. cell. cum acul. 27—32,5 μ , sine ac. 22—29 μ ; lat. isthm. 9—10,5 μ . — Tab. nostr. fig. 8.

Zu dieser Art kann wohl *S. Pringlei* Wolle als eine mehr granulirte, aber stachellose Varietät geföhrt werden.

S. gracile Ralfs.

Xanthidium antilopæum (Bréb.) Kütz.

Variirte bedeutend. Nebst typischen Individuen kamen auch solche vor, welche mit var. *oligacanthum* Schmidle übereinstimmten. Die Scheitelstacheln waren im allgemeinen bedeutend kürzer als die Seitenstacheln. Individuen kamen aber auch vor, deren sämmtliche Stacheln dieselbe Länge hatten; bisweilen fehlte einer der Seitenstacheln, bisweilen einer auf jeder Seite, bisweilen fehlten alle Scheitelstacheln u. s. w. Die beide Zellhälften waren einander bald ähnlich, bald unähnlich. Ich kann also nicht die Form Schmidle's als Varietät betrachten, sondern nur als eine zufällige Form, um so mehr, weil Schmidle selbst sagt, dass er ein Individuum gefunden hat, "dessen eine Halbzelle die typische Bedornung, die andere die der Variation zeigte".

Die Hauptmasse der Individuen bestand aus den Formen mit langen Stacheln (*Staurastrum megacanthum*, *S. cuspidatum*, *Arthrodesmus Incus* und *A. longicornis*). Bemerkungsverth ist vielleicht, dass kein *Pediastrum* beobachtet wurde, welche Gattung wohl fast immer im Süßwasser-Plankton vorzukommen pflegt.

Diatomaceæ.

Nach Herrn Prof. P. T. Cleve enthielt die Probe folgende Diatomaceen:

Asterionella formosa Hass. Zahlreich.

Rhizosolenia eriensis H. Smith. Zahlreich.

Neu für England und Schottland.

Tabellaria fenestrata (Lyngb.) Kütz.

Figurenerklarung. Taf. 3.

Sammtliche Figuren sind 740-mal vergrossert.

- Fig. 1. *Cosmarium subaversum* n. sp.
 „ 2. „ *Phaseolus β achondrum* Boldt forma?
 „ 3. „ *subtumidum* Nordst. forma.
 „ 4. *Arthrodesmus Incus* v. *subtriangularis* n. v.
 „ 5. „ *longicornis* Roy et Biss.
 „ 6. „ „ forma.
 „ 7. *Staurastrum megacanthum* Lund forma.
 „ 8. „ *lunatum* Ralfs forma.
 a, a', a'', a''' = cellula a fronte visa.
 b = „ a latere „
 c, c' = „ e vertice „

Lichenes nonnulli Scandinaviae.

III. ¹⁾

Auctore J. HULTING.

Ramalina polymorpha Ach. f. *ligulata* Ach. (Meth. p. 265). — In insula Gangelbjork, non procul ab insula Granso, Ostrogothiae anno 1893 eam cum fructu legimus.

Stereocaulon pilcatum Ach. (Univ. p. 582). — Vestrogothia: Kinnekulle et Seltorp in par. Segerstad.

Pilophorus *cereolus (Ach. in Meth. p. 316). — Th. Fr. Lich. Scand. p. 55. Parce sterilis in par. Krokek et Qvarsebo Ostrogothiae.

Cladonia bellidiflora Ach. (Prodr. p. 194). Parce fructifera ad Gennas (prope Valdemarsvik) in par. Tryserum Smolandiaae anno 1894.

Cladonia ochrochlora (Flk.) f. *phyllostota* (Flk. Clad. 1821 p. 75). — Nyl. Lich. Scand. p. 53. — Crombie British Lichens I p. 142. — Pluribus locis in monte Kolmarden, v. c. in par. Krokek et Qvarsebo. Bene evoluta.

Cetraria odontella Ach. (Prodr. p. 213). Ad Gennas in par. Tryserum Smolandiaae.

Parmelia tiliacea (Hozem.) in insula Lindoja prope Granso Ostrogothiae. Saxicola.

Physcia endococcina (Korb. Par. p. 36). Ad saxa prope Stommelstomma in par. Qvarsebo Ostrogothiae parce invenitur.

¹⁾ I in Bot. Not. 1891 p. 82—85, II in Bot. Not. 1892 p. 121—124.

Umbilicaria pustulata (L.). Unicum minutum specimen (sterile) hoc anno in sæpimento ²⁾ areae templi pristini in Qvarsebo Ostrogothiæ legimus.

Rinodina Bischoffii (HEFF.). — TH. FR. LICH. SCAND. p. 204. — Ostrogothia: Bergtorp in par. Qvarsebo ad rupem calcaream.

Rinodina Conradi KÖRB. (Syst. p. 123). — Ad Åby in Qvillinge et prope Säter in Qvarsebo Ostrogothiæ parce inventa.

Acarospora Heppii (NÆG.) KÖRB. Pg. p. 61. — In Qvarsebo Ostrogothiæ et ad Rud in par. Ör et in Storön in par. Dalskog Dalslandiæ specimina collegimus.

Pertusaria inquinata (ACH.) — TH. FR. LICH. SCAND. p. 311. — Ostrogothia: Qvarsebo. Vestrogothia: Seltorp in Segerstad.

Bacidia rosella (PERS.). — Ostrogothia: Aspön prope Gränsö ad corticem Quercus.

Bilimbia Bouceillii (Desmaz. in Annal. des scienc. Nat. Bot. Ser. III, tom. 8. — Anno 1847). — Nyl. in Flora 1872, p. 251; Lapp. or. p. 152. — Hæc species, quæ præcipue obvia est in Europa occidentali media, a me parcissime est lecta ad Vrångsjön in par. Qvarsebo Ostrogothiæ (anno 1890) et ad Rostock in Gunnarsnäs et prope Mon in Töftedal Dalslandiæ (anno 1895) ad ramulos et folia Piceæ abietis. Sporæ 0,008—10 μ l. et 0,003—4 μ cr. Verisimiliter late distributa. — Indicatur quoque e Fennia: Evo Tavastlandiæ (E. Wainio in Bot. Not. 1896 p. 203).

Bilimbia ligniaria (ACH.) Hedl. Krit. Bem. pag. 93. — Blekingia: Asarum et Penningberget prope Karlshamn.

Biatorella campestris (FR.) TH. FR. LICH. SCAND. p. 398. Ostrogothia: Qvarsebo parcissime.

Biatorella ochrophora (NYL.) var. *tenuicula* mihi (n. var.).

Thallus obsoletus; apothecia circiter 0,5 μ lata, albida l. albescentia, intus pallentia; asci polyspori, 0,060—70 μ l. et 0,020—25 μ cr.; sporæ globosæ, earum diameter circiter 0,002 μ .

A forma primaria (cfr Nyl. in Flora 1865 p. 355; TH. FR. LICH. SCAND. p. 399; A. Hue: Add. nova ad Lich. eur. p. 172, n:o 1110) apotheciis minoribus, alio modo coloratis et sporis minoribus præcipue differt. Ulterius inquirenda. Dr W. NYLANDER, ad quem specimina misimus, ea probavit.

²⁾ Hoc sæpimentum consistit ex tignis, quæ superne tabulis tecta sunt. Quumque novum templum (alio loco situm) anno 1810 consecratum sit, credibile est, hoc sæpimentum eodem tempore exstructum esse.

Ad corticem Fagi parcissime prope Vågsäter in par. Valbo-Ryr Dalslandiæ anno 1895.

Biatorella microhæma NORM. (Bot. Not. 1865 p. 99). Dalslandia: Buterudsaxlarne, Heden in Laxarby et in Stenoby. Vestrogothia: Tåstared in par. Källunga (anno 1895). In omnibus his locis ad corticem Salicis eam legimus. Verisimiliter meridiem versus in regiones montanas Smolandia progredditur.

Biatorella (Sarcogyne) clarus (DC). Herjedalia: Axhøgen.

Lecidea (Psora) cinereorufa SCHER. — Oskar Fredriksborg prope Vaxholm anno 1890.

Lecidea plana LAHM (Körb. Pg. p. 211). — Vestrogothia: Segerstad prope Stenstorp ad saxa arenaria. Ostrogothia: Qvarsebo ad rupes granitoideas parcissime.

Lecidea fuscocinerea NYL. (Bot. Not. 1852 p. 171). — Uplandia: Vaxholm (1890).

Calicium byssaceum FR. — Körb. Pg. p. 289. — Norvegia: Fredrikshald (anno 1895) et Kornö in par. Ellingdalen ad corticem Alni.

Gyalecta protuberans (ACH.). — Körb. Pg p. 242. Ostrogothia: Bergtorp in par. Qvarsebo ad rupes calcareas.

Thelocarpon epibotum NYL. (in Flora 1866, p. 420 et 1885 p. 45). — A. Hue: Addenda nova ad Lich. eur. p. 265, n:o 1635. — Ostrogothia: In silva inter Hällen et Klintedal in par. Qvarsebo (anno 1893) parcissime. Dalslandia: Dalskog (anno 1895). — Supra thallum Peltigeræ aphthosæ.

Acrocordia bififormis (BORR.). NYL. Prodr. p. 189 et Les Lichens des environs de Paris p. 123. — Ad corticem Populi prope Oskar Fredriksborg, non procul a Vaxholm, anno 1890.

Acrocordia conformis (NYL. in Flora 1864 p. 357). — A. Hue: Addenda nova ad Lich. eur. p. 295, n:o 1802. — Ad corticem Juniperi in insula parva prope Gränsö Ostrogothiæ (anno 1894). D:r W. NYLANDER eam mihi benigne determinavit.

Verrucaria acuminans NYL. (in Lab. — Singapore p. 45). — Pinicola. Sine dubio late distributa. Sudermannia: Malmköping, Näfsjön et Näfveqvarn. Dalslandia: Dalskog et Høgsäter. Ostrogothia: Qvarsebo.

Verrucaria (Segestria) Myrica NYL. (in Flora 1869 p. 297). — A. Hue: Addenda nova ad Lich. eur. p. 305, n:o 1852.

In Dalslandia ad corticem Myricæ pluribus locis; Lane in par. Ryr Bahusiæ; in par. Skölfvened (anno 1886), Hudened et Källunga Vestrogothiæ; pl. loc. in monte Kolmården Ostrogothiæ et prope Näfsjön Sudermanniæ. — Quoque in Norvegia est inventa (Bot. Not. 1872 p. 37—38).

Sticta amplissima (Scop.). — E. STIZENBERGER: Stictici in Flora 1895 p. 110. Inter Uddevalla et Gustafsberg Bahusiæ eam legimus.

Sticta silvatica (L.) — E. STIZENBERGER l. c. p. 135. Ostrogothia: Krokek parcissime.

Solorina saccata (L.) f. *limbata* (Smflt.). — Th. Fr. Lich. Arc. p. 48. — Herjedalia: Funnesdalen.

Peltigera scabrosa Th. Fr. (in N. Act. Reg. Soc. Sc. Upsal. anno 1861 p. 145). Vestrogothia: Hyllerud in par. Hudened parcissime inventa.

Synalissa ramulosa (HOPFM.). — K. B. J. FORSELL: Gloeclich. p. 55. Ostrogothia: Marmorbruket et Qvarsebo ad rupes calcareas.

Pyrenopsidium granuliforme NYL. (Veg. lich. Helsingf. p. 230). — Dalslandia: Bräckan prope Billingsfors. Ostrogothia: Qvarseboklint in par. Qvarsebo.

Spilonema revertens NYL. (Flora 1865, p. 601). — A. Hue: Addenda nova ad Lich. eur. p. 7, n:o 6.

Ad saxa in par. Qvarsebo Ostrogothiæ parcissime invenitur.

Om *Cirsium bulbosum* (Lam.) DC., en för Skandinaviska Floran ny art.

AF ANTON ROMANUS.

Sommaren 1892 anträffade jag vid Hildesborg $\frac{1}{2}$ mil norr om Landskrona i några få exemplar en för mig okänd *Cirsium*-art, som vid undersökning (hvarvid för jämförelsen användes Lunds Bot. Museums herbarium samt Doc. MURBECKS privata samlingar) befanns vara den i ofvanstående rubrik angifna. Då den under de följande åren syntts trifvas väl och i trots af åtskilliga för dess förökning ogynsamma omständigheter något spridt sig och sålunda kan anses

hafva fått fast fot på lokalen, torde tiden vara inne att omnämna dess förekomst.

Bakom Hildesborgs tegelbruk, utmed en landsväg, sträcker sig en äng om 3—5 tunnlands areal. Den är till största delen sank, men har äfven högre torrare partier. *Cirsium*-arter bilda dess mest framträdande vegetation. I förbigående kan nämnas, att den utgör en icke förut anmärkt växtlokal för *Cirsium palustre* × *oleraceum* (af hvilken hybrid jag en sommar räknat öfver tjugo stånd, närmande sig än mera *C. palustre*, än mera *C. oleraceum*) samt *C. oleraceum* var. *atrosanguineum*. Dessutom förekomma i mängd former af hybriden mellan *C. acaule* och *C. oleraceum* samt alla skandinaviska stamarter af ifrågasvarande slägte med undantag af *heterophyllum* och *rivulare*.

På ett af de torrare partierna, blott ett par meter från landsvägen, växa de individer af *C. bulbosum*, som jag påträffatt. Ängen afslås ett par gånger på sommaren och användes dessutom som betesmark, hvilket gör, att utsigterna för växtens fruktifiktiva förökning hittills varit ringa. Sålunda har jag endast 1892 och 1894 sett blommande exemplar, men deremot alla åren afhuggna blomstänglar, som burit vittne om individernas fortfarande lifskraft. På vegetativ väg hafva, som nämndt, individerna något ökats i antal, så att för närvarande förefinnas ung. 10 st., dock inom ett så trångt område som 1—2 kvadratmeter.

På någon annan punkt af lokalen än denna har jag ej kunnat finna några exemplar af arten i fråga; emellertid är den svår att upptäcka, då den ej är i blommande tillstånd.

Till ledning, för den händelse *C. bulbosum* skulle anträffas på andra ställen i Skandinavien, lemna jag ur Koch's "Synopsis der Deutschen und Schweizer Flora" (Dritte Aufl. 1895) följande diagnos:

Wurzelstock mit in der Mitte rübenförmig verdickten Wurzelfasern. Stengel einfach und 1—3köpfig oder verzweigt und 6—15köpfig, gestreift, flockig. Blätter nicht herablaufend, oberseits zerstreuthaarig, aber nicht dornig-kurzhaarig, underseits etwas spinnwebig, halbumfassend, dornig-gewimpert, meist buchtig-gezähnt oder tiefbuchtig-fiederspaltig, die unteren gestielt. Fiedern 2—4spaltig. Köpfechen ohne Hochblätter. Hüllblätter schmutzgelb, plöztlich in einen sehr kurzen, glänzend-gelbbraunen Dorn zugespitzt, ungekielt, schlaff. Blüthen purpurn, selten hell-fleischrot oder weisz. Kronensaum länger als die Röhre. Höhe 60—130 cm. — Ändert ab mit schmalen tief-fiederspaltig und breiten fiederlappigen Grundblättern.

I KOCH's Synopsis särskiljas tre former, af hvilka dock, att döma efter de exemplar från främmande lokaler, jag varit i tillfälle att se, a) och b) icke tyckas vara synnerligen väl skilda:

a) *vulgare* NÆG. Stengel von der Mitte an blattlos, 2—3köpfig. Blätter schwächer-dornig,

b) *foliosum* PETERM. Stengel 1—3köpfig, Köpfechenstiele mit vielen kleinen Blättern besetzt.

c) *ramosum* NÆG. Stengel hoch, verzweigt, 6—15köpfig, wie die Zweige beblättert. Blätter gröszter, stärker-stachelig, am Rücken etwas spinnwebwollig.

Hildesborgs-individerna tillhöra formen a—b. Stjelen är vanl. en- (sällan två-)blomstrig, på nedre tredjedelen försedd med normala blad, ofta ofvan midten besatt med starkt reducerade blad.

C. bulbosum ¹⁾ kommer närmast *C. anglicum* och *C. rivulare*, *a salisburgense*, för hvilken senare exemplaren från Hildesborg till en början togos. Från

¹⁾ Synonymer: *Carduus tuberosus* β Linn. Sp. pl. ed. I p. 824 (1753); *Carduus bulbosus* Lam. Enc. méth. I p. 705 (1783); *Cirsium tuberosum* All. Fl. ped. I p. 151 (1785); *Cirs. dissectum* Lam. Fl. fr. (1788) sec. Celak. Prodr. Fl. Böhm. p. 257; *Cirs. bulbosum* DC. Fl. fr. IV p. 118 (1805).

båda skiljes den likväl lätt genom de spolförmigt förtjockade rötterna, hvilka likna dem hos *C. canum*.

Enligt NYMANS "Conspectus Floræ Europææ" förekommer *C. bulbosum* i norra Italien, vestra Schweiz, södra Ungern, Kroatien, Böhmen (enl. Celakovsky, "Prodromus der Flora von Böhmen" blott på en enda lokal), största delen af Frankrike, sydvestra och mellersta Tyskland samt England (enl. Babington "Manual of British Botany" blott på två ställen).

Nordgränsen för ifrågavarande art, hvares egentliga utbredningsområde sålunda är Mellan-Europa, har genom uppträdandet vid Hildesborg förflyttats cirka 40 mil längre i norr än den förut varit antagen. De nordligaste lokaler, på hvilka *C. bulbosum* hittills observerats, äro nemligen Burg och Neuhaldensleben nära Magdeburg ungefär vid 52:dra breddgraden. Dernäst komma Avebury och Boyton i grefskapet Wilts, England, något norr om 51°.

Angående sättet för artens hitkomst är det omöjligt att göra några slutsatser. Den äng, på hvilken den växer, har, såvidt jag vet, (på grund af sin mestadels sankta beskaffenhet) aldrig varit besådd.

Förteckning öfver parasitsvampar, iakttagne i
trakten kring Jönköping.

Af ROB. TOLF.

I. Myxochytridinæ.

- Synchytrium Succisæ* De B. & WOR. — *Succisa pratensis*. Jönköping, dalgång vid Smedsbo.
S. lætum SCHRÖT. — *Gagea lutea*. Jönköping Rosenlund.
S. aureum SCHRÖT. — *Carum Carvi*. Visingsö vid Slottsruinen.
S. rubrocinctum MAGN. — *Saxifraga granulata*. Jönköping å Östra Kyrkogårdsmuren.
S. anomalum SCHRÖT. — *Adoxa Moschatellina*. Jönköping vid Rosenlund.
S. Mercurialis FÜCK. — *Mercurialis perennis*. Jönköping flerstädes t. ex. i Husqvarnabergen, Jära, Rosenlund o. s. v.
S. Anemones WOR. — *Anemone nemorosa*. Jönköpingstrakten, allmän.

II. Mycochytridinæ.

- Urophlyctis Butomi* SCHRÖT. — *Butomus umbellatus*. Jönköping i lagunen mellan vågbrytaren i Vattern och järnvägsbanken.
Physoderma Menyanthis De B. — *Menyanthes trifoliata*. Ljungarum i kärr.
Ph. Alismatis (BÜSGEN). — Jönköping vid Rocksjön.

III. Peronosporaceæ.

- Phytophthora infestans* De B. — *Solanum tuberosum*. Jönköpingstrakten, vissa år allmän.
Peronospora nivea De B. — *Aegopodium Podagraria*. Jönköpingstrakten, flerstädes.
Anthriscus silvestris. Visingsö, flerstädes.
P. pusilla De B. — *Geranium silvaticum*. Husqvarnabergen.

- P. pygmæa* UNG. — *Ranunculus repens*. Jönköpings-
trakten, flerstädes. Visingsö.
R. acris. Jönköping, Rosenlund.
R. auricomus. Visingsö.
R. Flammula. Sanna vid stranden af Vettern.
Anemone nemorosa. Jönköpingstrakten och Vi-
singsö, allmänt.
A. ranunculoides. Skärstad, Lyckås.
- P. densa* RABENH. — *Alectorolophus minor*. Visingsö.
- P. gangliformis* De B. — *Lactuca muralis*. Jönkö-
ping vid Bondberget och i Husqvarnabergen.
Senecio vulgaris. Jönköping i kålgårdar.
Carduus crispus. Jönköping i kålgårdar.
- P. parasitica* De B. — *Capsella Bursa pastoris*. Jön-
köpingstrakten och Visingsö, allmänt.
Thlaspi arvense. Jönköping i kålgårdar.
Draba verna. Jönköpingstrakten ganska allmänt.
Erysimum hieraciifolium. Visingsö.
Sisymbrium Sophia. Jönköping å affallshögar.
Lepidium campestre. Visingsö.
- P. Schleideniana* UNG. — *Allium Cepa*. Jönköping i
trädgårdar.
- P. effusa* De B. — *Spinacia oleracea*. Jönköping i
trädgårdar.
Atriplex patula. I och omkring Jönköping,
allmänt.
Chenopodium Bonus Henricus. Jönköping vid
Rosenlund.
Ch. album. Jönköping, allmänt i kålgårdarne.
- P. obovata* BONORD. — *Spergula arvensis*. Jönköping
vid Rosenlund.
- P. Urticæ* De B. — *Urtica dioica*. Jönköping, fle-
restädes.
U. urens. Jönköping i kålgårdar.
- P. affinis* ROSSM. — *Fumaria officinalis*. Jönköping,
på affallshögar öster om staden.

- P. Ficaria* TUL. — *Ficaria ranunculoides*. Jönköpingstrakten, flerstädes.
Myosurus minimus. Jönköping på åkrar vid brandkasernen.
- P. Viola* De B. — *Viola arvensis*. Jönköping vid Henriksbo.
- P. Potentillæ* De B. — *Potentilla norvegica*. Flahults försöksfält.
- P. Trifoliorum* De B. — *Trifolium hybridum*. Jönköpingstrakten ej sällsynt.
Tr. medium. Husqvarnabergen.
Medicago media. Flahults försöksfält.
- P. Lamii* A. BK. — *Lamium amplexicaule*. Jönköping, kålgårdar i östra stadsdelen.
- P. grisea* UNG. — *Veronica Beccabunga*. Jönköping, diken vid vägen till Strömsberg.
V. serpyllifolia. Jönköpingstrakten och Visingsö, allmänt.
V. verna. Visingsö.
- P. Linariæ* FUCH. — *Linaria vulgaris*. Strandbranter på Visingsö, sparsamt.
- P. violacea* De B. — *Trichera arvensis*. Jönköping vid Sanna.
- P. Radii* De B. — *Matricaria inodora*. Jönköping, fält vid Dunkehallar.
- P. Alsinearum* CASP. — *Stellaria media*. Jönköping, kålgårdar i östra delen af staden.
Arenaria serpyllifolia. — Jönköping, sandbranter.
Cerastium vulgatum. Visingsö.
- P. Dianthi* De B. — *Dianthus* sp. cult. Jönköping i Håkansson's trädgård.
- P. Viciæ* De B. — *Vicia Cracca*. Flahults experimentalfält, ymnigt.
V. sativa. Jönköping, Rosenlund.
V. sepium. Husqvarnabergen.
V. hirsuta. Jönköping, sandbranter vid Ljungarumsvägen.

- Pisum sativum. Jönköping i trädgårdar.
 Orobus tuberosus. Mosskulturföreningens vegetationsförsök i Jönköping.
- P. Myosotidis* De B. — *Myosotis stricta*. Visingsö, allmänt.
- P. Asperuginis* SCHRÖT. — *Asperugo procumbens*. Husqvarna.
- P. calotheca* De B. — *Galium Aparine*. Jönköping, affallshögar öster om staden.
- P. Rumicis* CORDA. — *Rumex Acetosa*. Visingsö.
R. thyrsoides. Jönköping, å banvallen.
R. Acetosella. Jönköping, å sandbranter öster om staden.
- P. Scleranthi* RABENH. — *Scleranthus annuus*. Visingsö, på åkerfält allmänt.
- P. interstitialis* BERK. & BR. — *Primula officinalis*. Visingsö, sparsamt vid vägen från hamnen till kyrkan.
- P. alta* FÜCK. — *Plantago major*. Jönköpingstrakten och Visingsö, allmänt.
- P. sordida* BERK. — *Scrophularia nodosa*. Jönköping vid Rosenlund samt i Husqvarnabergen, ej sparsamt.
Verbascum Thapsus. Husqvarnabergen och Visingsö, sparsamt.
- Cystopus candidus* LÉV. — *Bunias orientalis*. Jönköping på åkerfält öster om staden.
Sisymbrium Sophia. Jönköping, sandbranter österut.
Capsella Bursa pastoris. Jönköping och Visingsö, allmänt.
Draba verna. Jönköping, muren kring östra kyrkogården.
- C. Tragopogonis* SCHRÖT. — *Tragopogon pratensis*. Jönköping på banvallen. Visingsö.
Scorzonera humilis. Husqvarnabergen.
- C. spinulosus* De B. — *Carduus crispus*. Jönköping, på fält öster om staden.

IV. Protomycetaceæ.

Protomyces macrosporus UNG. — *Aegopodium Podagra-ria*. Jönköping, flerstädes i trädgårdarne, vid Bondberget, i Husqvarnabergen o. s. v.

V. Ustilagineæ.

Ustilago Hordei BREF. — *Hordeum vulgare*. Jönköpingstrakten och Visingsö, allmänt.

U. Jensenii ROSTR. — *Hordeum distichum*. Visingsö, sparsamt.

U. Avenæ ROSTR. — *Avena sativa*. Jönköpingstrakten och Visingsö, allmänt.

U. bromivora FISCH. de WLDH. — *Bromus arvensis*. Flahults försöksfält, sparsamt.
Br. longiflorus. Fängelsedirektör A. Erikssons trädgård.

U. longissima LÉV. — *Glyceria plicata*. Jönköping vid Ryhof.

Gl. spectabilis. Jönköping, Mosskulturföreningens vegetationsförsök, sparsamt.

U. urceolorum TUL. — *Carex stellulata*. Husqvarna, på fuktiga sluttningar.

C. vulgaris. Jönköping, i kärr vid Rocksjön.

U. olivacea TUL. — *Carex filiformis*. Jönköping i kärr vid Ryhof.

U. Luzulæ SACC. — *Luzula pilosa*. Jönköping i ångar ofvan Ekhamnen.

U. utriculosa TUL. — *Polygonum lapathifolium*. Jönköpingstrakten, allmänt och ej sällan uppträdande epidemiskt.

P. Hydropiper. Jönköping, i kärr öster om staden.

U. anomala KUNZE. — *Polygonum Convolvulus*. Jönköping, i sandbranter österut.

U. Bistortarum SCHRÖT. — *Polygonum viviparum*. Husqvarna å fuktiga ångar.

- U. antherarum* FR. — *Silena noctiflora*. Jönköping på åkerrenar öster om staden.
S. inflata. Jönköping, i sandbranter österut.
- U. receptaculorum* FR. — *Tragopogon pratensis*. Jönköpingstrakten och Visingsö, allmänt.
Scorzonera humilis. Husqvarna i ångar.
- Tilletia Tritici* BJERK. — *Triticum vulgare hibernum*. Skärstad, Lyckås, allmänt och epidemiskt. Jönköping, Jära, sparsamt.
- T. laevis* KÜHN. — *Triticum vulgare annuum*. Jönköping, Mosskulturföreningens vegetationsförsök å sachsiskt vårhvete.
- Cordalia persicina* (DITTM.) GOBL. — *Aecidium Tussilaginis*. Jönköping, i en bäckdal nära Sanna.
- Paipalopsis Irmischiae* KÜHN. — *Primula officinalis*. Visingsö, kring slottsruinen.
- Urocystis occulta* RABENH. — *Secale cereale*. Jönköping, å fält vester om staden, sparsamt.
- U. Anemones* SCHRÖT. — *Ranunculus repens*. Jönköping nära Åsen, ymnigt.
Anemone nemorosa. Jönköpingstrakten och Visingsö, allmänt.
A. ranunculoides. Husqvarnabergen samt Lyckås i Skärstad.
- U. Viola* F. de WLDH. — *Viola odorata*. Tenhult, Åkerby.
- U. primulicola* MAGN. — *Primula officinalis*. Visingsö, kring slottsruinen (Lars Tolf).
- Tubercinia Trientalis* BERK. & BR. — *Trientalis europæa*. Ljungarum, i furuskog.
- Entyloma microsporum* (UNG.) — *Ranunculus repens*. Jönköping, Dunkehallar, vid väggkanten.
- E. Ranunculi* SCHRÖT. — *Ficaria ranunculoides*, allmänt.
Batrachium sceleratum. Jönköping, kring kärren och sjöarne allmänt.

- E. Chrysosplenii* SCHRÖT. — *Chrysosplenium alternifolium*. Jönköping, i stadsskogen och Husqvarnabergens dalgångar.
- E. canescens* SCHRÖT. — *Myosotis arvensis*. Flåhults försöksfält. Månsarp, Tahed på trädesåkrar.
- E. serotinum* SCHRÖT. — *Pulmonaria officinalis*. Jönköpingstrakten, flerstädes såsom vid Rosenlund, Vattenledningen, i Husqvarnaberg.
- E. Calendulae* De B. — *Calendula officinalis*. Husqvarna, i trädgårdar.
Hieracium murorum. Husqvarnaberg.
- Doassansia Alismatis* FR. — *Alisma Plantago*. Husqvarna, i en liten göl nära Rosendala.
- Entorhiza Aschersoniana* (MAGN). — *Juncus supinus*. Jönköping, vid Rocksjön.

VI. Uredinaceæ.

- Uromyces Ornithogali* LÉV. — *Gagea lutea*. Jönköping vid Rosenlund.
- U. Solidaginis* NIESSL. — *Solidago Virgaurea*. Husqvarnaberg och Taberg.
- U. Rumicis* WINTER. — *Rumex Hydrolapathum*. Jönköping, Rocksjön.
- U. Alchemilla* WINTER. — *Alchemilla vulgaris*. Jönköpingstrakten och Visingsö, allmänt.
 (Telentosporer iakttagna blott vid Husqvarna).
- U. Anthyllidis* SCHRÖT. — *Anthyllis Vulneraria*. Jönköping, i Rosenlunds strandbranter.
- U. Scrophulariæ* BERK. & BR. — *Scrophularia nodosa*. III. Husqvarna i bergen samt vid bron nära Rumlaborg.
- U. Acetosæ* SCHRÖT. — *Rumex Acetosa*. III. Jönköping, nära vattenledningen.
R. Acetosella III. Jönköping, i sandbranter österut.
- U. Aviculariæ* SCHRÖT. — *Polygonum aviculare*. II. III. Jönköpingstrakten, flerstädes.

- U. Geranii* WINTER. — *Geranium silvaticum*. III. Husqvarnabergen.
- U. inæqualtus* LASCH. — *Silene nutans*. III. Skärstad, nära Lyckås, sparsamt.
- U. Trifolii* WINTER. — *Trifolium hybridum* II. III. Jönköping, på åkrar kring staden. Flahults experimentalfält. Visingsö.
Tr. repens II. III. Jönköpingstrakten, ej sällsynt.
- U. Vicæ* *Fabæ* SCHRÖT. — *Vicia Faba* II. III. Flahults försöksfält. Jönköping, vegetationsförsöken. Uppträdde epidemiskt år 1896, men mycket sparsamt detta år.
Vicia Cracca II. III. Flahults försöksfält. Epidemiskt år 1897.
V. hirsuta II. III. Jönköping, i sandbranter öster om staden.
- U. Orobi* (PERS.) — *Orobis tuberosus* I. III. Jönköpingstrakten och Visingsö, ej sällsynt.
O. vernus II. III. Jönköping vid Bondberget samt i Husqvarnabergen.
- U. appendiculatus* LINK. — *Phaseolus vulgaris* III. Jönköping i Fagerquists trädgård.
- U. Valerianæ* WINTER. — *Valeriana officinalis* I. Vid Tabergså.
- U. Dactylidis* OTTH. — *Ranunculus repens* I. Jönköping, flerstädes.
Dactylis glomerata III. Jönköping vid vägen åt Husqvarna.
- U. Poæ* RABENH. — *Ficaria ranunculoides* I. Jönköpingstrakten och Visingsö, flerstädes.
Poa pratensis II. III. Jönköping vid Husqvarna, sparsamt.

(Forts.)

Literaturöfversigt.

Mela A. J., *Nymphaea fennica*, Eine neue europäische Seerose (Acta Soc. p. Faun. et Flor. Fenn. XIV N:o 3. Helsingfors 1897. 9 pp. + 2 tafl. + 4 fig. i texten).

I Bot. Not. 1896 p. 203 omtalades att lektor MELA vid Soc. p. f. f. f:s sammanträde d. 2 maj s. å. redogjort för de finska formerna af släktet *Nymphaea*, uppställande dervid den nya arten *N. perversa*. När sedan p. 251, omtalades att han funnit en ny art "*fennica*", kunde man tro att 2 nya finska *Nymphaea*-arter uppställts. Men naturligtvis har det första namnet vid publikationen ändrats till det senare.

Det var med misstroende jag först såg nämnda arter omtalas, men att döma af beskrifningen och figurerna, tyckes förf. hafva rätt uti att det är fråga om en art, som CASPARY aldrig sett. Den tyckes till alla delar vara mindre än den vanliga formen af *N. candida* och förekommer på grundare vatten till 1—2 metr. djup mest i småsjöar i mellersta och östra Finland.

Blommorna bägarformiga af föränderlig storlek men alltid små; foderbl. 14—25 mm. långa. Den fyrkantiga blom-botten är utvändigt ej plan, utan på en uppochnedvänd blomma ser man lätt att botten från blomstjälkens spets sluttar svagt utåt mot fodrets fästpunkt och att den har 4 svagt upphöjda åsar, gående ut mot hörnen. Blombotten ofta så bred som foderbladens halfva längd, vid fruktmognaden t. o. m. något bredare än frukten med omgifvande blad. Foderbl. elliptiskt-äggrunda, (vid 18—19 mm. längd 12—13 mm. breda). Kronbl. mycket konkava. Ståndare korta och bredare än hos *N. candida*, c. 5 mm. långa, 1 mm. breda, de flesta bladartade med en bred elliptisk skifva och ett mycket smalt skaft. Märke 5—9-flikigt med gula flikar, som ofta äro violetta i spetsen, stjärnan i midten vanl. mörkt violett med trespetsade strålar. Frukt konisk äggformig, största bredden vid basen, som dock ej är bredare än blom-botten. — Blomstjälken är något tillplattad och har i midten 2 stora luftkanaler i st. för 4 hos *N. candida* och *alba*. [Måne denna skillnad verkligen är konstant?]

Blommorna äro vanl. hvita, men röda blommor äro sedda från 3 ställen.

Det är ett par saker, för hvilka förf. underlåtit att redogöra. Det säges ej särskildt, om de innersta ståndarne äro

af samma form som de öfriga. Pollenkornens storlek och bevärning, frönas form och storlek samt deras färg vidröras icke.

Det vore ej osannolikt att denna art förefunnes äfven i norra delen af Sverige, fastän den hitintills, om sedd, blifvit förväxlad med den mera tillfälligtvis småblommiga formen af *N. candida*.

Hamberg, K. Herman R., Enumeratio plantarum Sueciæ, Norvegiæ, Fenniæ et Daniæ. Förteckning öfver Skandinaviska halföns, Finlands och Danmarks fanerogamer och kärnkryptogamer. Stockholm 1897. 133 pp. 8.o.

Den af de båda föreningarne i Lund och Upsala utgifna "Pointsförteckningen" har haft till sin hufvuduppgift att meddela föreningarnes bytesvärden åt sina medlemmar, hvarför den också blifvit "tryckt som manuskript". I föreliggande arbete finnes icke något dylikt tillkännagifvande. Föröfrigt är det i sin typografiska uppställning likt förstnämnda arbete, fastän särskilda värden utsatts för de olika länderna. Att dervid ett streck "—" ersätter en siffra, när värdet är lika med i föregående land, synes mindre lämpligt,

Värdenas antal är reduceradt till 9 (1—9) i st. f. som förut 20. När en så genomgripande förändring skett, borde den företagits först, sedan flere af de större bytesföreningarne godkännt principen, för att icke större olägenheter skola uppstå. Värdet "1" (och kanske "2") borde borttagits, när nu ändring företogs.

Systemet är *Eichlers*. Nomenklaturen är mera i öfverensstämmelse med andra nyare floror. Förf. har nog haft möda med att leta upp och medtaga i senare tid tillkomna arter och former. Vi tycka till och med att han gått för långt i den vägen, i det han medtagit ännu icke publicerade arter och former. Så t. ex. upptages ett manuskriptnamn af en *Glyceria*-art, och auktorsnamnet därtill är förkortadt så (i motsats till hvad nu är brukligt) genom uteslutande af alla vokalerna att det kan tolkas på flerehanda sätt. Vi tro att förf. haft större skäl att under detta slägte återupptaga den gamla arten "*capillaris*". Vi ha ej kunnat få reda på att ett par af *Viola*- och *Polygonum*-formerna äro publicerade.

Om någon skrifver "f. major" på en etikett, så kan han därmed ofta endast hafva menat en storsvuxen planta och vill nog då ej därmed hafva afsett att uppställa en ny form med "namnet" major. Flera i senare upplagorna af "Pointsförteckningen" med afsigt strukna former och varieteter äro

här återupptagna, hvilket borde underlåtits, annars hade nog arbetet blifvit betydligt större, om man vid alla arter, af hvilka små individ blifvit sedda, anfört en f. *minima* eller *pumila*, liksom vid de två vanliga *Bidens*-arterna.

En *Nymphæa candida* Presl. f. *minor* DC. upptages, men månne en sådan verkligen blifvit uppställd? Antagligen borde namngifvaren för denna liksom för följande "f." stått inom (), i hvilket fall *N. alba* β *minor* DC. afses. Denna De Candolles varietet var ursprungligen från Frankrike (Alsace) och kan näppeligen räknas till *candida*, som, såvidt vi veta, ej går så långt i vester. HARTMANS v. *minor* hör deremot nog till *N. candida*. I Bot. Not. 1879 p. 71 säger CASPARY härom: "En *Nymphæa alba minor* som varietet finnes ej. Man kan förändra hvarje planta, som i dålig jord är "minor" till "magna" och "maxima" genom att gifva den god näring, och omvänt". Det hade varit större skäl att i st. f. denna form upptaga några bland de af CASPARY l. c. anförda varieteterna af de båda *Nymphæa*-arterna.

Möjligen har det funnits någon anledning att utesluta följande ej upptagna: *Nymphæa fennica* Mela (hvilken skulle vara identisk med hvad som förut i Finland ansetts för en liten form af *N. candida*, äfven med röda blommor); *N. per-versa* Mela mscr. (= föregående?). *Geum strictum*, F. *Carlina longifolia*, S. *Calamintha grandiflora*, S. *Polygala vulgaris* v. *genuina* f. *trichoptera*, S., v. *oxyptera* f. *septentrionalis*, S. *Galeopsis pubescens* β *Carthusianorum*, N., *G. speciosa* v. *pallens*, S., *G. Tetrahit* v. *præcox*, S. *Glechoma hederacea* f. *rosea*, S. *Batrachium peltatum* *suecicum, S. *Euphrasia brevifolia* × *stricta*, F., *Eu. Hjeltii* (*latifolia* × *tenuis*?). F., *Eu. latifolia* v. *longidens*, F. *Plantago lanceolata* f. *coarctata*, D. *Ranunculus Philonotis* f. *pinnatifida*, D. *Potamogeton polygonifolius* f. *sphagnicola*, D. *Sonchus oleraceus* v. *albiflora*, F. *Salix rosmarinifolia* × *vagans* (*depressa*), F. *Alopecurus geniculatus* × *nigricans*, F. *Picea excelsa* f. *oblongata*, F. *Salix Lapponum* × *riminalis*, S. *Betula nana* f. *sublobulata*, S., (*Betula nana* × *odorata* × *nana*, S.). *Nuphar luteum* v. *purpureo-signatum*, F. *Rosa canina* v. *glaucophylla*, v. *conviciens*, R. *sclerophylla*, v. *tomentellina*, R. *glauca* v. *transmissa*, R. *coriifolia* v. *gollandica*, v. *pseudotomentella* och v. *elongata*, R. *tomentosa* v. *Westovii* och v. *perturbans*, alla från Gotland, samt åtskilliga andra *Rosa*-former, delvis förut kända från Danmark. *Sambucus Ebulus*, N. *Veronica montana*, N. *Linaria minor*, D. *Anthirrhinum Orontium*, D. So-

lanum humile, D. *Primula acaulis* f. *rubriflora*, S. för D. *Cardamine silvatica*, *hirsuta* och *impatiens*, D. *Salicornia herbacea*, F. *Rumex arifolius*, N. *Stellaria Friesiana* v. *hirta*, S. Dessutom följande norska: *Aira alpina* × *cæspitosa*, *Calamagrostis stricta* v. *gracilis*, *Saxifraga hieracifolia* × *nivalis*, *Ranunculus acer* v. *pseudophilonotis*, *Rubus saxatilis* v. *hyperborea*, *Hieracium alpinum* *brachyglossum, *pannosum och *fuscescens, *H. atratum* v. *glareophila* och *Raisiense, *H. murorum* v. *supramorsa*, *brachylepis, *tenericaule och *sanguinolentum, *Bidens tripartita* v. *cannabinus*, *Rosa mollis* v. *coerulea*, *R. cinnamomea* × *mollis*, *R. rubiginosa* a *comosa*, β *umbellata* och γ *rotundifolia*, *R. tomentella* samt hufvudformen af *Polygonum Raji*.

För följande från Danmark finnes icke något värde angifvet: *Carex muricata* v. *microcarpa*, *Bromus patulus*, *Inula Conyza* (angifves däremot för Sverige, där den längesedan gått ut), *Trifolium pratense* v. *villosum*. — *Carex Hornschuchiana* × *Oederi* angifves för D. i st. för. S. — *Veronica Beccabunga* f. *bracteata* finnes ej anförd för S. *Cotula coronopifolia* ej för N. och *Erysimum cheiranthoides* v. *nodosum* samt *Scirpus radicans* och *Koeleria cristata* ej för F. — Framför *Najas tenuissima* är "v." uteglömdt.

Att släktets nummer ej anförts i registret beklagas nog af den, som möjligen kommer att ordna sitt herbarium efter denna katalog.

Hoffmann J., Beitrag zur Kenntniss der Gattung *Odontites*. (Österreich. botan. Zeitschrift 1897 p. 113—117, 184—187, 233—9, 345—9, pl. 3).

Då de skandinaviska formerna redan blifvit behandlade i denna ännu ej afslutade uppsats, vilja vi i korthet referera förfs åsigt om dessa. Han har lagt saison-artdimorphismen till grund, liksom Wettstein gjort vid *Euphrasia* och Stern-eck vid *Alectorolophus*.

I Skandinavien, hvarifrån förf. tyckes hafva sett endast ett fåtal ex., skulle vi hafva 3 arter hvars "stamart" kunde kallas *Odontites Odontites* (L.) Wettst. (Liksom man nu anser sig hafva rätt, ja skyldighet, att bibehålla varietetsnamnet, då det upphöjes till artsnamn, så ansåg man sig fordom hafva rätt att bibehålla artsnamnet, dock som slägtnamn, då arten utbröts och bildade ett nytt släkte. Det föll då af sig själf, att arten måste hafva ett nytt namn. Att såsom några författare nu bruka, låta det gamla artnamnet tjänstgöra som namn både för släktet och arten, synes oss från historisk synpunkt ej vara rättvist, ej heller lämpligt).

O. litoralis (*O. simplex*, hvilket namn förf. ej nämner) har: stjälk enkel, mycket sällan grenig, foderflikar rundade trubbiga, frukt längre än fodret, urnupen.

O. verna (Bell.) Dum. har däremot: stjälk vanl. grenad, foderflikar spetsiga, frukt af samma längd som fodret, icke urnupen.

Dessa båda hafva i motsats till följande: skärblad tydligt längre än blommorna, stjälk ogrenad eller med i spetsig vinkel upprätt utstående grenar; i senare fallet är första bladet ofvan öfversta förgreningen vanl. ett skärblad.

O. serotina (Lam.) Reichenb. exclus. β har i motsats till de 2 föregående: skärblad kortare än eller så långa som blommorna; stjälk alltid förgrenad med bågformigt uppstigande grenar; mellan öfversta förgreningen och nedersta skärbladet finnas flere stjälkblad.

O. verna, som enligt förf. blommar från maj till början af aug., begynner väl här i Sverige sällan att blomma förrän i juli. Denna är den i åkrar vanliga arten. *O. serotina*, som blommar i aug. till okt., förekommer på steniga, torra, sandiga ställen o. d. Förutom de ofvan anmärkta karaktärerna finnes knappt någon annan, som skiljer de båda arterna.

O. serotina uppgifves hafva samma utbredning som *O. verna*, men af skandinaviska lokaler anföres endast Helsingfors, dock upptages som synonym "*O. rubra* Lange Handbuch i d. Danske Flora p. 421 (1856—59)". — Från följande ställen hafva vi sett ex.: Nyköping (G. Löfgren). Skåne: Hyby (Sv. Murbeck), Keffinge (Hj. Möller), Malmö (S. A. Tullberg). — Lolland, paa Stranden Syd for Nakskov (H. Mortensen). Sjælland, Blidstrup (F. L. Høeg?). Fyen. Vester Skjerninge (H. G. Simmons).

Smärre notiser.

Fysiografiska sällskapet d. 12 okt. Prof. ARSCHOUG föredrog om konstruktionsprinciperna för växternas assimilatoriska väfnader.

Vetenskapsakademien d. 9 juni. Till införande i Handlingarne antogs en athandling af prof. NATHORST, Zur mesozoischen Flora Spitsbergens, gegründet auf die Sammlung der schwedischen Expeditionen.

Den 13 okt. Anmaldes, att från den af Lunds Universitet utsedde Letterstedske stipendiaten doc. S. MURBECK ingifvits berättelse om den af honom så-

som dylik stipendiat företagna resan till Alger och Tunis; för hvilken prof. WITTRÖCK redogjorde.

Prof. WITTRÖCK demonstrerade en del frukter, som i år kommit till mognad å fritt land i bot. trädgården å Bergielund, hvaribland vore ex. af *Ephedra distachya*, *Opuntia Rafinesquiana*, (hvars förra året outvecklade frukter i år mognat) *Fragaria indica* (som också öfvervintrat ute), flere sorters vin, *Duchesnea* samt böner (*Phaseolus*) hemförda från Brasilien af Regnelliska expeditionen (ett par varieteter med bruna eller brokiga bönor, hade lemnat ljusgula eller guldvita frön).

Till intörande i Bihanget antogos: 1. *Marina chlorophyceer* från Japan, af F. R. Kjellman, 2. *Musiporos* udd die Familie der Tulasnellaceen, af H. O. JUEL, i Öfversigten: Nachträgliche Bemerkungen über die mesozoische Flora Spitsbergens, af A. G. Nathorst.

Scutellaria hastifolia i Skåne. Denna förut ej i Skåne anmärkta art har i sommar af mig påträffats i ej ringa mängd på ett enda ställe nära hafvet något söder om Cimbriskamn.

Kläsinge pr. Tågarp d. 19 juli 1897.

NILS ALVTHIN.

Från Java väntas fil. lic. HJ. MÖLLER hemkomma i nov. Han har hemsändt mycket stora samlingar till botaniska instutionen i Lund och mindre till museerna i Ystad och Malmö. De hafva bestått af hundratals kortare eller längre delar af trädstammar ända till mycket långa lianer, större och mindre frukter och andra intressanta växtidelar, såväl torra som äfven i sprit till mycket stort antal. Bland de senare äro synnerligen stora och vackra exemplar af den märkvärdiga *Myrmecodia*, i hvars inre finnas af myror bebodda labyrintlika gångar.

Odontites serotina i Skandinavien. Se literaturofversigten ofvan s. 234.

Hos **Frans Svanström & C:o**
Stockholm Myntgatan 1.

kan erhållas:

Grått blompressningspapper format	350×445 mm	Pris pr ris	3,—
Hvitt	360×445	„ „ „ „	10,—
Herbariepapper N:o 8, hvit färgton	240×400	„ „ „ „	4—
„ „ „ 11, blå	285×465	„ „ „ „	7,50,
„ „ „ 13, hvit	285×465	„ „ „ „	9,75

Obs De båda sistnämnda sorterna användas vid Riksmusei Botaniska afdelning.

På eget förlag utgifvet:

Botaniker—Adressbuch.

(Botanist's Directory. — Almanach des Botanistes).

Samling af namn och adresser på de nu lefvande botanisterna i alla länder, de botaniska trädgårdarne samt de botaniska instituten, sällskaperna och tidskrifterna.

Utgifven af J. DÖRFLER.

19 ark i stor 8:o. Bunden i cloth. Pris 10 mark
= 6 Fl. = 12,50 Fr. = 10 sh. = 2,40 dollar.

Sändes franco mot insändande af betalningen till

J. DÖRFLER.

Barichgasse 36, Wien. III.

Innehåll.

BORGE, O., Algologiska Notiser. 3—4, s. 210.

HULTING, J., Lichenes nonnulli Scandinaviæ. III, s. 216.

NEUMAN, L. M., Om *Statice bahusiensis* Fr. β *danica* Drej., s. 207,

—, *Statice scanica* Fr. v. *hallandica*, varietas nova, s. 203.

ROMANUS, A., Om *Circium bulbosum* (Lam.) DC., en för Skandinaviska floran ny art, s. 219.

RUDBERG, A., Några spridda botaniska iakttagelser från Västergötland, s. 197.

TOLF, R., Förteckning öfver parasitsvampar, iakttagne i trakten kring Jönköping, s. 222.

Literaturofversigt s. 230.

Smärre notiser s. 234.

Lund, Berlingska Boktryckeri- och Stilgjuteri-Aktiebolaget, $\frac{1}{11}$ 1897.